

M. K. Čiurlionio fotografijos pirmą kartą pristatytos svarbiausiame pasaulio fotografijos festivalyje

Plačiai žinoma Čiurlionio tapyba ir muzika, tačiau fotografijos - vis dar mažai pažinta šio iškilaus menininko kūrybos sritis. Todėl Lietuvai ruošiantis švęsti Čiurlionio metus, skirtus paminėti jo 150 gimimo metinėms, Ispanijos lietuvė, fotografė Vilma Dobilaitė pasirinko papasakoti apie Čiurlionį pasauliui pristatydamą būtent jo fotografijas. Pirmą kartą už Lietuvos ribų fotografijos pristatytos 2024-aisiais, surengtos trys parodos Ispanijoje, o šiomet išsipildė parodos kuratorės svajonė - Čiurlionis pristatytas Arlyje, Pietų Prancūzijoje, rengiamame svarbiausiame pasaulio fotografijos festivalyje, kuris šį mėnesį vyko jau 57 kartą.

Pasauliolietuvis.lt | Justina Mikeliūnaitė

Paroda „M. K. Čiurlionis. Laisvės preliudas“ atidaryta liepos 6-ąją, Lietuvai švenčiant Valstybės dieną, ir buvo eksponuojama *Arles OFF* programoje. „ValenciaPhoto“ tapo pirmąja Valensijos kultūros institucija, pristačiusia savo parodinį projektą Arlyje. Festivalio metu surengtos dvi parodos, pristatančios Lietuvą, Ispanijos fotografiją ir Valensiją daugiau kaip 23 tūkstančiams pirmosios savaitės lankytojų bei daugiau kaip 175 tūkstančiams viso festivalio svečių. Tai ne tik svarbus žingsnis „ValenciaPhoto“ tarptautinėje veikloje, bet ir įvykis, didinantis Lietuvos kultūros matomumą viename reikšmingiausių fotografijos renginių pasaulyje.

Arlis - pasaulinė fotografijos sostinė, kurioje 1970 m. buvo surengtas pirmasis

pasaulyje fotografijos festivalis „Les Rencontres d’Arles“. Tai svarbiausias tarptautinis fotografijos renginys, per atidarymo savaitę suburiantis daugiau nei 23 tūkstančių lankytojų – fotografų, muziejų vadovų, kuratorių, galerijų atstovų, leidėjų, kolekcininkų, žurnalistų ir fotografijos mėgėjų iš viso pasaulio. Per visą festivalio laikotarpį jį aplanko daugiau nei 175 tūkstančių žmonių.

Pristatyti Čiurlionio fotografijas Arlyje buvo parodos kuratorės Vilmos Dobilaitės svajonė

„Pristatyti M. K. Čiurlionį Arlyje buvo svarbu ne tik todėl, kad tai prestižiškiausia fotografijos platforma pasaulyje. Tai galimybė tarptautinei fotografijos bendruomenei atskleisti mažiau pažįstamą Čiurlionio kūrybos pusę – jo fotografiją. Nors pasaulyje jis pirmiausia žinomas kaip tapytojas ir kompozitorius,

jo fotografijos liudija išskirtinį vizualinį mąstymą, jautrumą kompozicijai, šviesai, ritmui ir žmogaus santykiui su gamta. Šios fotografijos nėra tik dokumentiniai vaizdai – jos organiškai papildo visą jo kūrybą ir leidžia geriau suprasti menininko pasaulėjautą.

Arlis taip pat yra vieta, kur formuojasi tarptautinis fotografijos diskursas. Todėl Čiurlionio fotografijų pristatymas čia buvo svarbus ne tik Lietuvos kultūros sklaidai, bet ir platesniam dialogui apie fotografijos istoriją bei jos vietą tarp Europos kultūros paveldo objektų. Tai buvo proga parodyti, kad Čiurlionio fotografinis palikimas yra reikšminga jo kūrybos dalis ir nusipelno būti matomas tarptautiniame kontekste“, – pabrėžia V. Dobilaitė.

Čiurlionis kaip fotografas pirmą kartą buvo pristatytas Valensijoje 2024 m. festivalyje „ValenciaPhoto“. 2025 m. paroda buvo eksponuojama fotografijos festivalyje „Imaginaria“ Kasteljono (*Castellon*) mieste, o 2025-2026 m. – fotografijos bienalėje „Fotonoviembre“ Tenerifėje.

Už galimybę keliauti su Čiurlioniu ir pristatyti jo kūrinius už Lietuvos ribų šios

idėjos autorė ir entuziastinga įgyvendintoja V. Dobilaitė dėkinga nacionaliniam M. K. Čiurlionio dailės muziejui.

Parodos atidaryme dalyvavo Valensijos miesto kultūros atstovas Javier Marti Oltra ir Arlio miesto kultūros tarybos narė Claire de Causans

Su Čiurlionio kūryba festivalyje susipažino Arlio ir Valensijos savivaldybių kultūros atstovai, taip pat užsimezgė draugystė tarp Valensijos ir Pietų Prancūzijos lietuvių bendruomenių. Vietos lietuviai, sužinoję apie planuojamą parodą, stengėsi kuo plačiau apie ją paskleisti žinią, kad tokios ypatingos progos susipažinti su Čiurlionio darbais nepraleistų kuo daugiau regione gyvenančių lietuvių ar svečių.

Pietų Prancūzijos bendruomenės atstovės Vilija ir Ilma tiki, kad užsimezgusi pažintis įkvėps ne vieną bendrą kultūrinį projektą ateityje

Šiomet Arlyje Lietuva buvo matoma ne vien per Čiurlionio parodą. Festivalio programoje taip pat dalyvavo fotomenininkas Romas Tauras, kurio kūryba buvo pristatyta kitoje ekspozicijoje.

Ką tokie kultūriniai renginiai reiškia Provanso lietuviams ir kokių kultūrinio bendradarbiavimo idėjų įkvėpė ši pažintis, klausiamo Pietų Prancūzijos lietuvių bendruomenės pirmininkės Ilmos Zanin.

Ką tokie kultūriniai renginiai reiškia Provanso lietuviams ir kaip prisideda

prie Lietuvos vardo garsinimo?

Mums, Pietų Prancūzijos lietuvių bendruomenei, tokie renginiai turi ypatingą prasmę. Jie ne tik leidžia lietuviams, gyvenantiems toli nuo tėvynės, išgyventi pasididžiavimo savo šalimi akimirkas, bet ir suteikia galimybę pristatyti Lietuvą tarptautinei auditorijai supažindinant su jos kultūra.

Tai, kad M. K. Čiurlionio fotografijos pirmą kartą eksponuojamos Arlyje – viename svarbiausių pasaulio fotografijos festivalių – yra reikšmingas Lietuvos kultūros pripažinimas. Tokie projektai padeda kurti šiuolaikišką Lietuvos įvaizdį, parodo mūsų kultūros gilumą, kūrybiškumą ir unikalumą.

Mums ši paroda turi ir labai asmenišką prasmę. Joje pristatomos fotografijos, sukurtos Čiurlionio viešnagės Anapoje metu, liudija, kaip buvimas toli nuo Lietuvos gali tapti ne nutolimu, o dar gilesniu savo šaknų ir tapatybės atradimu. Būtent po šios kelionės jo kūryboje ir gyvenime dar stipriau atsiskleidė ryšys su Lietuva. Tai labai artima ir mums, Pietų Prancūzijos lietuviams. Gyvendami svetur kasdien ieškome būdų išsaugoti lietuvišką tapatybę, kalbą ir kultūrą. Todėl Čiurlionio Anapa mums tampa ne tik geografinė vieta ar jo biografijos faktas, bet ir simboliu – priminimu, kad kartais būtent gyvendamas toli nuo Tėvynės dar aiškiau suvoki, kas esi ir iš kur ateini.

Provanso lietuviams tai taip pat tampa proga susiburti, pakviesti savo prancūzų draugus pažinti Lietuvą. Kartais pakanka vieno atsitiktinio pokalbio, kad gimtų nuoširdus susidomėjimas Lietuva. Po parodos atidarymo vakarieniaudamos su mūsų aktyvia nare Vilija Savickaite visiškai netikėtai susipažinome su profesionaliu fotografu iš Paryžiaus. Pokalbio metu paaiškėjo, kad jis yra fotografavęs lietuvių dainininkę Giedrę. Tai tapo puikia pradžia papasakoti ne tik apie M. K. Čiurlionį, bet ir apie lietuvių kalbą – vieną seniausių gyvųjų indoeuropiečių kalbų, mūsų kultūrą, istoriją bei kitus Lietuvą garsinančius kūrėjus – fotografus, kino režisierius, rašytojus, menininkus. Tokie spontaniški susitikimai dažnai tampa pačia geriausia kultūrine diplomatija, nes jie gimsta iš nuoširdaus smalsumo ir žmogiško bendravimo.

Būtent iš tokių mažų pokalbių ir asmeninių pažinčių susideda didesnis Lietuvos matomumas pasaulyje. Kultūra kalba universalia kalba – ji suartina žmones, skatina dialogą ir padeda atrasti Lietuvą tiems, kurie apie ją iki tol žinojo labai nedaug. Todėl kiekvienas toks renginys tampa ne tik meno švente, bet ir galimybe

būti savo šalies ambasadoriais.

Gimė lietuviškos draugystės. Iš kairės -fotografas, menininkas G. Skudžinskas, parodos kuratorė V. Dobilaitė, Pietų Prancūzijos lietuvių bendruomenės pirmininkė I. Zanin ir aktyvi narė V. Savickaitė

Gal užsimezgusi draugystė ir bendradarbiavimas tarp Provanso ir Valensijos lietuvių bendruomenių įkvėpė naujų idėjų bendriems kultūriniais projektams ateityje?

Tikrai taip. Nors gyvai susipažinome tik per parodos atidarymą, nuoširdus ir šiltas bendravimas su parodos kuratore, Valensijos lietuve Vilma Dobilaitė jau įkvėpė ne vieną idėją ateities projektams.

Mus skiria vos keli šimtai kilometrų, todėl Provansas ir Valensija yra gerokai arčiau vienas kito, nei gali pasirodyti iš pirmo žvilgsnio. Šis geografinis artumas atveria puikias galimybes bendradarbiauti, dalytis patirtimi ir organizuoti bendrus kultūrinius renginius, kurie sujungtų abiejų regionų lietuvių bendruomenes.

Manau, kad būtent tokie netikėti susitikimai ir gimstanti draugystė tampa

gražiausių iniciatyvų pradžia. Jau kalbėjomės apie galimus bendrus projektus, menininkų pristatymus ir kultūrinius renginius, kurie leistų dar plačiau skleisti žinią apie Lietuvą Pietų Europoje.

Labai norėtusi, kad ši pažintis nevirstų vienkartinio susitikimu, o taptų ilgalaike draugyste ir prasmingu bendradarbiavimu tarp Valensijos ir Provanso lietuvių. Esu įsitikinusi, kad kartu galime sukurti ne vieną gražią iniciatyvą.

Lietuvos fotomenininkų sąjungos atstovai Arlyje

Kiek Pietų Prancūzijos lietuvių bendruomenė įsitraukia į kultūrinį gyvenimą regione? Kiek Jums, kaip bendruomenės pirmininkei, svarbu pasitelkiant kultūrą: renginius, meninius projektus, padėti vietos

lietuviams pažinti Lietuvos menininkus ir išlaikyti ryšį su lietuviška savastimi ir kultūra, ir skleisti žinią apie Lietuvos kultūrą prancūzams?

Mūsų bendruomenė, kaip juridinis vienetas, gyvuoja dar visai neilgai – nuo 2023 m. Iš tiesų ji gimė iš projekto – Lietuvos sezonui Prancūzijoje skirtos A. Liutkaus fotografijų parodos „Lietuviai Prancūzijos Rivjeroje“, kurioje užfiksuotas lietuvių diplomatų ir kultūrininkų gyvenimo Pietų Prancūzijoje 1941–1953 m., atvežimo į Pajūrio Vilfranšas (*Villefranche-sur-Mer*) akimirkos. Nors to projekto įgyvendinti nepavyko, ši patirtis tapo mūsų bendruomenės pradžia. Paradoksalu, bet didžiausia tuometinė nesėkmė virto didžiausiu laimėjimu – šiandien turime gyvą, augančią bendruomenę.

Per trejus metus užaugome iki maždaug šimto narių. Tuo labai didžiuojamės, nes tai nėra tik skaičius – tai žmonės, kurie sąmoningai remia bendruomenę mokėdami nario mokestį ir prisideda prie jos kūrimo. Po savo sparnu taip pat turime dvi lituanistines mokyklas – Nicoje ir Marselyje.

Kol kas mūsų prioritetas – kurti pačią bendruomenę. Pietų Prancūzijos lietuviai gyvena labai plačioje teritorijoje – neretai mus skiria trys ar net daugiau valandų kelio, o vasaros sezonu dėl spūsčių kelionė gali užtrukti dvigubai ilgiau. Todėl kiekvienas susitikimas tampa sąmoningu pasirinkimu ir didele vertybe.

Būtent todėl daug dėmesio skiriame renginiams, kurie suburia žmones. Kartu keliaujame po Kalankų nacionalinį parką (*Parc national des Calanques*), žiūrime lietuviškus filmus, lankome parodas ir koncertus, verdame cepelinus, švenčiame Velykas ir Kalėdas, organizuojame kūrybines dirbtuves – piname advento vainikus, marginame margučius vašku, dekoruojame kalėdinius meduolius. Minime ir valstybines šventes – dalyvaujame Sausio 13-osios pagarbos bėgime, o Liepos 6-ąją prie Viduržemio jūros kartu giedame „Tautišką giesmę“. Vis dažniau gimsta ir pačių narių iniciatyvos – knygų pristatymai, meno parodos, lietuviškų produktų degustacijos bei kiti bendruomeniniai renginiai. Turime ir svajonę surengti Šaltibarščių festivalį – jo neskubinome, nes norime, kad jis natūraliai prigytų ir taptų visos bendruomenės projektu.

Kalbant apie Lietuvos kultūros sklaidą Prancūzijoje, kol kas žengiame mažais, bet tvirtais žingsniais. Esame teikę ne vieną kultūros projektą Lietuvos institucijoms, tačiau finansavimo kol kas negavome. Vis dėlto tai mūsų nesustabdo. Kai tik atsiranda galimybė, aktyviai dalijamės informacija apie Lietuvą pristatančius

renginius, kviečiame į juos ne tik lietuvius, bet ir draugus prancūzus bei prancūzų šeimas.

Man, kaip bendruomenės pirmininkei, kultūra yra vienas stipriausių tiltų tarp Lietuvos ir Prancūzijos. Ji leidžia išlaikyti lietuvišką tapatybę gyvenant svetur, o kartu labai natūraliai supažindina prancūzus su mūsų šalimi.

Tai matau ir iš savo profesinės patirties. Jau ne vienus metus kuruoju Lietuvos kolektyvinį stendą Milane, vienoje didžiausių pasaulio amatininkų ir gastronomijos mugių „Artigiano in Fiera“, kurią vos per dešimt dienų aplanko daugiau nei milijonas lankytojų. Kiekvieną kartą įsitikinu, kad žmonės pirmiausia ateina paragauti lietuviškų produktų ar susipažinti su mūsų amatininkais, tačiau išsineša kur kas daugiau – atranda Lietuvą. Vienas nuoširdus pokalbis apie mūsų šalį, kultūrą ar tradicijas neretai palieka didesnę įspūdį nei ilga reklaminė kampanija. Lygiai taip pat veikia ir kultūriniai renginiai – parodos, koncertai, spektakliai. Viena paroda ar vienas pokalbis po jos kartais turi didesnę poveikį nei ilgos reklaminės kampanijos. Jie sukuria emocinį ryšį, kuris išlieka ilgam. Norisi, kad Lietuva čia būtų pažįstama ne tik kaip geografinis taškas žemėlapyje, bet kaip šalis, turinti išskirtinę kultūrą, talentingus menininkus ir savitą istoriją.

Esame dar jauna bendruomenė, todėl pirmiausia stipriname savo pamatus. Tačiau kartu po truputį tampame ir mažais Lietuvos kultūros ambasadoriais Pietų Prancūzijoje. Tikiu, kad būtent nuo tokių iš pirmo žvilgsnio nedidelių iniciatyvų prasideda ilgalaikiai ir prasmingi kultūriniai ryšiai.

Labai džiaugiamės, kad mūsų bendruomenėje yra profesionalių kultūros žmonių, kurie savo talentu, asmenine iniciatyva ir dažnai savo lėšomis prisideda prie Lietuvos vardo garsinimo regione. Jų dėka vyksta koncertai, parodos, kūrybiniai projektai ir kiti kultūriniai renginiai, kurie ne tik džiugina čia gyvenančius lietuvius, bet ir supažindina prancūzų publiką su Lietuvos kūrėjais bei mūsų šalies kultūra.

Didžiuojamės, kad mūsų bendruomenės gretose yra aktorė Edita Šakalytė, menininkės Rūta Jusionytė, Eglė Babilaitė, Eglė Vismantė, Beatričė Leitonaitė, smuikininkė Elina Rodevič-Doulet, klarnetininkas Stasys Makštutis, mecosopranas Agnė Čepaitytė, vitražo menininkė Aušra Conrad, keramikė Rūta Pocevičiūtė-Caussat, vizualiųjų menų kūrėja, šokėja, choreografė ir režisierė Inga Fontez, kurianti sceniniu vardu Sakurako, ir kitų talentingų kūrėjų.

Jų darbai, parodos, koncertai ir meniniai projektai pasiekia ne tik lietuvių bendruomenę, bet ir vietos prancūzų auditoriją, kuriai menas padeda atrasti Lietuvą. Man atrodo labai svarbu, kad šie žmonės nėra tik mūsų bendruomenės nariai – jie yra tikri Lietuvos kultūros ambasadoriai. Mūsų, kaip bendruomenės, vaidmuo – būti šalia, padėti apie jų veiklą sužinoti kuo platesniam žmonių ratui, skatinti bendradarbiavimą ir kurti erdvę naujoms iniciatyvoms. Kiekvienas toks renginys tampa dar vienu žingsniu didinant Lietuvos matomumą Pietų Prancūzijoje.

Ir jei šiandien ko nors nepaminėjau vardu, tebūnie tai ne dėl to, kad jų indėlis mažesnis. Priešingai – mūsų bendruomenė kupina kūrybingų, iniciatyvių žmonių, ir kiekvienas, savo talentu bei veikla prisidedantis prie Lietuvos vardo garsinimo, yra nepaprastai svarbus. Už tai visiems esu nuoširdžiai dėkinga.

Kokie svarbiausi kultūriniai renginiai ar projektai Pietų Prancūzijoje suplanuoti šiais metais?

Šie metai mūsų bendruomenei kupini gražių kultūrinių susitikimų. Iki liepos 13 d. galerijoje „Les Baux de Bédoin“, Provanse, veikė mūsų bendruomenės narės,

menininkės Rūtos Jusionytės paroda „La Remise“. Lankytojai turėjo galimybę susitikti ir su pačia autore.

Rudenį laukia dar vienas ypatingas kultūrinis įvykis. Spalio pabaigoje į Pietų Prancūziją atvyks dvi žymios Lietuvos tautodailininkės, meno kūrėjos ir tradicinių amatų meistrės – Odeta Tumėnaitė-Bražėnienė ir Adelė Bražėnaitė-Gančierė. Jos pristatys parodą „Gyvybės medis karpiniuose ir raižiniuose“, ves tradicinių amatų kūrybines dirbtuves ir kvies lankytojus pažinti vieną gražiausių lietuvių liaudies meno tradicijų.

Tokie renginiai mums yra kur kas daugiau nei parodos ar edukacijos. Tai galimybė susitikti, stiprinti lietuvišką tapatybę gyvenant svetur ir kartu pristatyti Lietuvos kultūrą mūsų draugams prancūzams. Labai norime, kad į mūsų renginius ateitų ne tik lietuviai – kuo daugiau prancūzų atras Lietuvos menininkus, tradicijas ir šiuolaikinę kūrybą, tuo labiau stiprės kultūriniai ryšiai tarp mūsų šalių.

Todėl nuoširdžiai kviečiame visus, gyvenančius ar viešinčius Provanse, sekti Pietų Prancūzijos lietuvių bendruomenės veiklą ir prisijungti prie mūsų renginių. Visada džiaugiamės naujais žmonėmis ir galimybe kartu kurti mažą Lietuvos dalelę prie Viduržemio jūros.

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.